

مفهوم ربا در قرآن/ حکم ربا در قرض سرمایه‌ای چیست؟

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی اظهار کرد: عده‌ای معتقدند ربا در قرض‌های مصرفی، حرام است اما در قرض‌های سرمایه‌های و برای فعالیت‌های تولیدی اشکال ندارد؛ در حالی که ربا به معنای زیاده و در هر صورت حرام است.

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی اظهار کرد: عده‌ای معتقدند ربا در قرض‌های مصرفی، حرام است اما در قرض‌های سرمایه‌های و برای فعالیت‌های تولیدی اشکال ندارد؛ در حالی که ربا به معنای زیاده و در هر صورت حرام است.

حجت الاسلام والمسلمین غلامعلی معصومی‌نیا، عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی، در گفت‌وگو با خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)، به بحث درباره ربا در قرآن پرداخت و اظهار کرد: لفظ ربا به معنای زیاده است که این زیاده، گاه در قرض و گاه در مبادله دو پول با یکدیگر همراه با انجام شرطی رخ می‌دهد.

مفهوم ربا در قرآن

وی افزود: قرآن کریم در هر دو قسمت ربا را تحریم کرده و اعلام کرده است: «الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكِ بَأْثُهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ» کسانی که ربا می‌خورند، (از گور) برنمی‌خیزند مگر مانند برخاستن کسی که شیطان بر اثر تماس، آشفته سرش کرده است. این بدان سبب است که آنان گفتند: داد و ستد صرفاً مانند رباست و حال آنکه خدا داد و ستد را حلال و ربا را حرام گردانیده است. پس، هر کس، اندرزی از جانب پروردگارش بدو رسید، و (از رباخواری) باز ایستاد، آنچه گذشته، از آن اوست، و کارش به خدا واگذار می‌شود، و کسانی که (به رباخواری) باز گردند، آنان اهل آتشند و در آن ماندگار خواهند بود» (البقره/275).

معصومی‌نیا تأکید کرد: بنابراین اگر این تعریف را بپذیریم، در می‌یابیم که ربا چگونه ایجاد می‌شود و در اینصورت به این نتیجه می‌رسیم که در همه عرصه‌ها، از جمله تولید و مصرف، اگر کسی برای دریافت یا پرداخت قرضی شرط کند، آن را در هر راهی که بخواهد مصرف کند رباست.

کم یا زیاد بودن ربا تأثیری بر حکم شرعی آن ندارد

این پژوهشگر اقتصاد اسلامی عنوان کرد: برخی که از کتاب و سنت اطلاع ندارند معتقدند ربا در قرض‌های مصرفی حرام است اما در قرض‌های سرمایه‌های و برای فعالیت‌های تولیدی حرام نیست؛ در حالی که حرفشان به شدت اشتباه است چراکه ربا به معنای زیاده و حرام است، چه این زیاده برای مصرف و چه برای سرمایه‌گذاری باشد.

وی افزود: همچنین برخی معتقدند دریافت ربا در بانک‌های دولتی اشکال ندارد بلکه در بانک‌های خصوصی دارای اشکال است و این هم سخن اشتباهی است و عده‌ای هم اعلام کرده‌اند ربا اگر فاحش و زیاد باشد حرام است و در غیر اینصورت اشکال شرعی ندارد اما ربا چه کم یا چه زیاد باشد حرام است.

نرخ بهره در بانک‌ها ربا و حرام است

حجت الاسلام معصومی‌نیا ادامه داد: عده‌ای معتقدند نرخ بهره در بانک‌ها حرام نیست و قرض‌هایی که مردم به یکدیگر می‌دهند اگر شرط در آن رخ دهد، رباست؛ در حالی که این سخن هم اشتباه بوده و برای سرپوش گذاشتن بر رباخواری نظام بانکی است.

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی در پایان گفت: اکنون حقیقت ربا در اقتصاد غرب وجود دارد و اگر در کشور ما هم رایج شود که چنین عملی در حال رخ دادن است باید از عواقب این اتفاق بترسیم که مبدا خداوند به این جامعه غضب کند.